

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЕРМАТОЛОГІЇ,
ВЕНЕРОЛОГІЇ
ТА ВІЛ/СНІД-ІНФЕКЦІЇ**

МАТЕРІАЛИ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

присвяченої 130-річчю професора І.С. Попова

За редакцією проф. А.М.Дашука

Харків
2021

ББК 55.83

УДК:616.5 + 616.97 + 687.55 + 614.2

А 45

Редакційна колегія: проф. В.А.Капустник, чл.-кор. НАМН України, проф. В.М.Лісовий, проф. Ю.В.Андрашко, доц. О.Д.Александрук, проф. С.А. Бондар проф. Л.А.Болотна, проф. А.М.Дашук (відп. редактор), проф. О.І.Денисенко, доц. Є.І.Добрянська (секретар), проф. А.Д.Дюдюк, проф. Л.Д.Калюжна, проф. В.Г.Кравченко, проф. Я.Ф.Кутасевич, проф. М.М.Лебедюк проф. Літус А.І., проф. Макуріна Г.І., проф. В.В.М'ясоєдов, доц. Л.В.Рошенюк, проф. О.О.Сизон, проф. В.І.Степаненко

Адреса редакційної колегії: Україна, 61002, Харків, узвіз Куликівський, 15, кафедра дерматології, венерології та СНІДу, тел. (057) 700-41-33, e-mail: kafedradermahnmu@gmail.com

У збірнику наукових праць кафедри дерматовенерології Харківського національного медичного університету висвітлено вклад професора І.С.Попова в історії становлення і розвитку кафедри. Розглянуто питання етіопатогенезу, клініки, діагностики та лікування низки шкірно-венеричних хвороб.

Для науковців, фахівців.

А 45 Актуальні питання дерматології, венерології таі ВІЛ/СНІД інфекції:

Збірник наукових праць. – Х.: , 2021. – 187 с.

ISBN 978-617-95124-2-1

В сборнике научных трудов кафедры дерматовенерологии Харьковского национального медицинского университета отражен вклад профессора И.С.Попова в истории становления и развития кафедры. Рассмотрены вопросы этиопатогенеза, клиники, диагностики и лечения ряда кожных заболеваний.

Для научных работников, специалистов.

Редакційна колегія не завжди поділяє думки і погляди авторів. Відповідальність за зміст, підбір і викладення фактів у статтях несуть автори.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» під час використання наукових ідей і матеріалів цього збірника посилання на авторів і видання є обов'язковим.

ISBN 978-617-95124-2-1

ББК 55.83

© Харківський
національний
медичний університет,
2021

**НАВЧАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ,
ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАННЯ**

Пустова Н.О.

Харківський національний медичний університет

Ключові слова: педагогічна взаємодія, підвищення ефективності викладання, викладач, студент.

Вступ. Добре відомі основні морально-етичні, професійні заповіді студентів-медиків, пов'язані із застереженням великого мислителя і цілителя Сходу Авіценни (980-1037): «Не нашкодь». Вони знаходять своє відображення і в клятві Гіппократа (IV ст. до н. е.). А чи існують в педагогіці заповіді, які лежать в основі цієї професії і визначають характер і ефективність педагогічного впливу. Можна назвати дві такі заповіді: «зрозумій учня» і «допоможи йому навчитися». Тільки розуміння всієї складності освітнього процесу, знання механізмів і закономірностей педагогічного впливу сприяють виконанню основного завдання освіти - розвитку і становленню особистості учня. Складність освітнього процесу полягає в тому, що він триває в середньому від 6-річного віку до 22-24 років і при цьому не дає відчутно зримого результату відразу по його завершенню. Його результатом (з урахуванням впливу й інших факторів: спадковості, сімейного виховання, самовиховання і ін.) є вся подальша поведінка, діяльність, спосіб життя людини. Це опосередкований часом вплив педагогічної дії школи, університету, академії, який не завжди може контролюватися безпосередньо.

Сучасна педагогічна наука змінила свої провідні принципи і від активного одностороннього впливу, прийнятого в авторитарній педагогіці переходить до взаємодії, в основі якого лежить спільна діяльність викладачів і студентів. На характер взаємодії викладача та студента впливають різні фактори, серед яких особливу значимість мають особливості організації навчального процесу освітньої установи, особистісні особливості студента і викладача, і специфіка навчального предмета.

Основна частина. У зв'язку з цим, особливого значення набуває питання про ефективність організації педагогічної взаємодії між різними суб'єктами у вищій школі. В даний час взаємодія суб'єктів освітнього процесу у ВНЗ стає однією з головних умов ефективності педагогічного процесу. Однак, незважаючи на велику кількість досліджень в галузі педагогічної взаємодії, існує значний розрив між теоретичним знанням та практичним його освоєнням; між бажаним і реально існуючим. Педагогічна взаємодія - це багатоплановий процес організації, встановлення і розвитку комунікації, взаєморозуміння і взаємодії між викладачами і студентами [1].

Для того, щоб намітити шляхи підвищення ефективності педагогічної взаємодії виділимо основні особливості навчального процесу, які здійснюються в процесі вивчення дерматовенерології на нашій кафедрі. На наш погляд, підвищенню ефективності викладання сприяє педагогічна взаємодія його основних суб'єктів. Саме продуктивна взаємодія дозволяє розвивати потенціал викладача і студентів. Створювати умови для професійної самореалізації та самоактуалізації. Взаємодія цих сторін присутня в усіх видах діяльності: у праці, пізнанні, грі, спілкуванні і проникає в «ядро» особистісних відносин учасників [2,3]. Особистісні відносини перетворюються під впливом групи або колективу, в які потрапляє дана особистість, і проявляються в тій чи іншій мірі, особливо в тих властивостях і рисах, які задаються і підтримуються нормами колективу, які вже склалися.

Таким чином, в кожному випадку взаємодії викладача з конкретною групою студентів будуть затребувані якісь окремі якості педагога. На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури можна виділити понад сімдесят професійно важливих якостей особистості викладача. На наш погляд, найбільш важливими якостями є: досконале володіння предметом, адекватність поведінки, емоційність, товариськість і емпатія. Перше, на що звертає увагу студент, це особистісні особливості викладача, рівень його професійної компетентності, вміння знайти підхід до студентів, а також вимогливість, справедливість і авторитетність.

Особистісні якості викладача розкриваються в ході його педагогічної взаємодії з групою студентів, що відбувається, як протягом навчального процесу, так і в позанавчальний час. В ході педагогічної взаємодії викладач вирішує дві найважливіші задачі: мотиваційну (спрямовану на підвищення інтересу до вивчення предмета) і виховну (спрямовану на усвідомлення студентом сутності вищої освіти, на формування особистості представника інтелігенції). В свою чергу організація педагогічного процесу полягає в коригуванні навчальної програми відповідно до вимог, які враховують:

- загальний рівень підготовки студентів в групі.
- психологічні відносини між студентами в групі;
- здібності і схильності студентів в групі [4,5].

Виявлення загального рівня підготовки в групі не в повній мірі вирішує проблему єдиного підходу до всіх студентів. Найчастіше, окремі студенти показують високий рівень знань, а окремі - низький. Основна кількість студентів має приблизно однаковий рівень знань, який відрізняється лише деякими прогалинами в різних областях. Викладач змушений розділяти завдання за складністю, вводити індивідуальні види робіт і пристосовуватися до різних ситуацій, тому в процесі вивчення предмета особливого значення набувають

індивідуальний і диференційований підхід, що враховує різний рівень підготовки студента.

Однією з важливих умов успішності педагогічної діяльності є сприятливий психологічний клімат в групі. Багато викладачів відзначають, що у них виникає особливе ставлення до кожної конкретної студентської групи. Однак, сприятливий психологічний настрій і бажання співпрацювати зі студентами не завжди пов'язані з високим рівнем знань з дисципліни.

Бар'єри, що виникають в ході педагогічного процесу, також пов'язані з особливостями студентів, які можуть бути викликані соматичними розладами такими як: низька швидкість психічних реакцій, швидка стомлюваність, нездатність до тривалої концентрації пам'яті і уваги і т. п. Ми вважаємо, що взаємодія в процесі викладання має будуватися з урахуванням майбутньої професійної діяльності студента.

Одним з елементів педагогічної задачі є задача комунікативна або задача спілкування. Комунікативні задачі є "інструментальними компонентами педагогічної взаємодії" [2,6]. Прийнято розрізняти загальні комунікативні завдання, які, як правило, плануються, і поточні комунікативні завдання, які виникають в ході педагогічної взаємодії. Загальні комунікативні завдання зводяться до повідомлення (розповіді) і спонукання. Педагог в процесі педагогічної взаємодії реалізує дві основні мети, а саме: передача повідомлення і вплив або спонукання до дії. А сам процес педагогічної взаємодії прийнято ділити на стадії:

1. Моделювання (передбачення можливої психологічної атмосфери, вибір засобів, наприклад, для емоційного відгуку взаємодіючих суб'єктів).

2. Організація безпосереднього спілкування, під час якого педагог бере на себе ініціативу, "що дозволяє йому мати деяку перевагу в управлінні спілкуванням". Важливим моментом цього етапу педагоги називають концентрування уваги студентів на викладачі.

3. Управління спілкуванням. Уточнення умов і структури спілкування, підтримання безпосереднього спілкування.

4. Аналіз результатів або стадія зворотного зв'язку в спілкуванні, яка, за визначенням авторів, "може бути змістовною і емоційною" [7].

На початку кожного етапу викладач визначає і пояснює студентам конкретні цілі і завдання, тимчасові рамки, систему поточного і підсумкового контролю. З метою запобігання конфліктів та непорозумінь всі вимоги повинні бути незмінними і періодично нагадуватись. Роль викладача на всіх етапах навчального процесу полягає в координації та визначенні вектору взаємодії.

Для досягнення цих цілей взаємодії викладач використовує такі засоби як: рівень професійного артистизму і вміння правильно

використовувати всі види невербальної комунікації для підтримки природного спілкування протягом всього заняття.

В процесі взаємодії формуються не тільки знання-вміння-навички, компетенції, а й відбувається взаємообмін знаннями, життєвим досвідом, тому процес взаємодії повинен ґрунтуватися на передачі різними суб'єктами їх досвіду (особистісного, професійного), обміні особистісними смислами, пов'язаними як з професійною, так і з особистісною життєдіяльністю.

Висновки. Таким чином, в результаті аналізу літератури ми виділили такі особливості педагогічної взаємодії в процесі вивчення дисципліни у ВНЗ: здійснення багатосторонньої комунікації, суб'єкт-суб'єктні відносини учасників освітнього процесу, інтерактивний діалог, реалізація стратегій співдружності і співтворчості її учасників, професійна спрямованість, переважання індивідуальних і групових форм взаємодії викладача та студентів. Однак необхідно пам'ятати, що стратегія взаємодії повинна бути прийнята всіма учасниками педагогічного процесу в якості імперативу їх діяльності і спілкування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Педагогика: Учебное пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / Под ред. В.А. Сластенина.— М., 2004.- С. 459.
2. Аванесов В.С. Основы педагогики и психологии высшей школы: Учебное пособие для слушателей курсов и фак. повышения квалиф. преподавателей вузов / Под ред. А.В. Петровского. М.: Изд-во МГУ, 1986. -303 с.
3. Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе. Его закономерные основы и методы. М.: Высшая школа, 1980. - 368 с.
4. Бодалев А.А. Психология общения. М.-Воронеж: Изд-во «Институт практической психологии», 1996. 256 с.
5. Ефремова С.Н. Взаимодействие преподавателя и студентов младших курсов как условие становления будущих учителей: Автореф. дис. канд. пед. наук. М., 1997. 17 с.
6. Выготский Л.С. Педагогическая психология // Под ред. В.В. Давыдова. М.: Педагогика, 1991. - 480 с.
7. Сахариева С.Г., Утешова А.А. Особенности педагогического взаимодействия преподавателя и студента в процессе изучения английского языка в ВУЗе // Педагогические науки. Выпуск июль 2013.

УЧЕБНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ, КАК МЕТОД ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ

Пустовая Н.А.

Харьковский национальный медицинский университет

Резюме: В статье рассматриваются вопросы особенностей педагогического взаимодействия на современном этапе. Приводится

определение понятия педагогическое взаимодействие, описываются его стадии. Акцентируется внимание на профессиональных качествах преподавателя и основах его успешного взаимодействия со студентами.

Ключевые слова: педагогическое взаимодействие, повышение эффективности преподавания, преподаватель, студент.

TEACHING AND PEDAGOGICAL INTERACTION, AS A METHOD TO INCREASE LEARNING EFFICIENCY

Pustova N.O.

Kharkiv National Medical University

Summary: The article deals with the specifics of pedagogical interaction at the present stage. The definition of the concept of pedagogical interaction is given, its stages are described. Attention is focused on the professional qualities of the teacher and the basics of his successful interaction with students.

Key words: pedagogical interaction, increase of efficiency of teaching, teacher, student.